

ANTIKVARISK FÖRUNDESRÖKNING ÅR 2021

Björn Ahnlund

HOTELL MÅRTENSSON

Skyltning m.m.

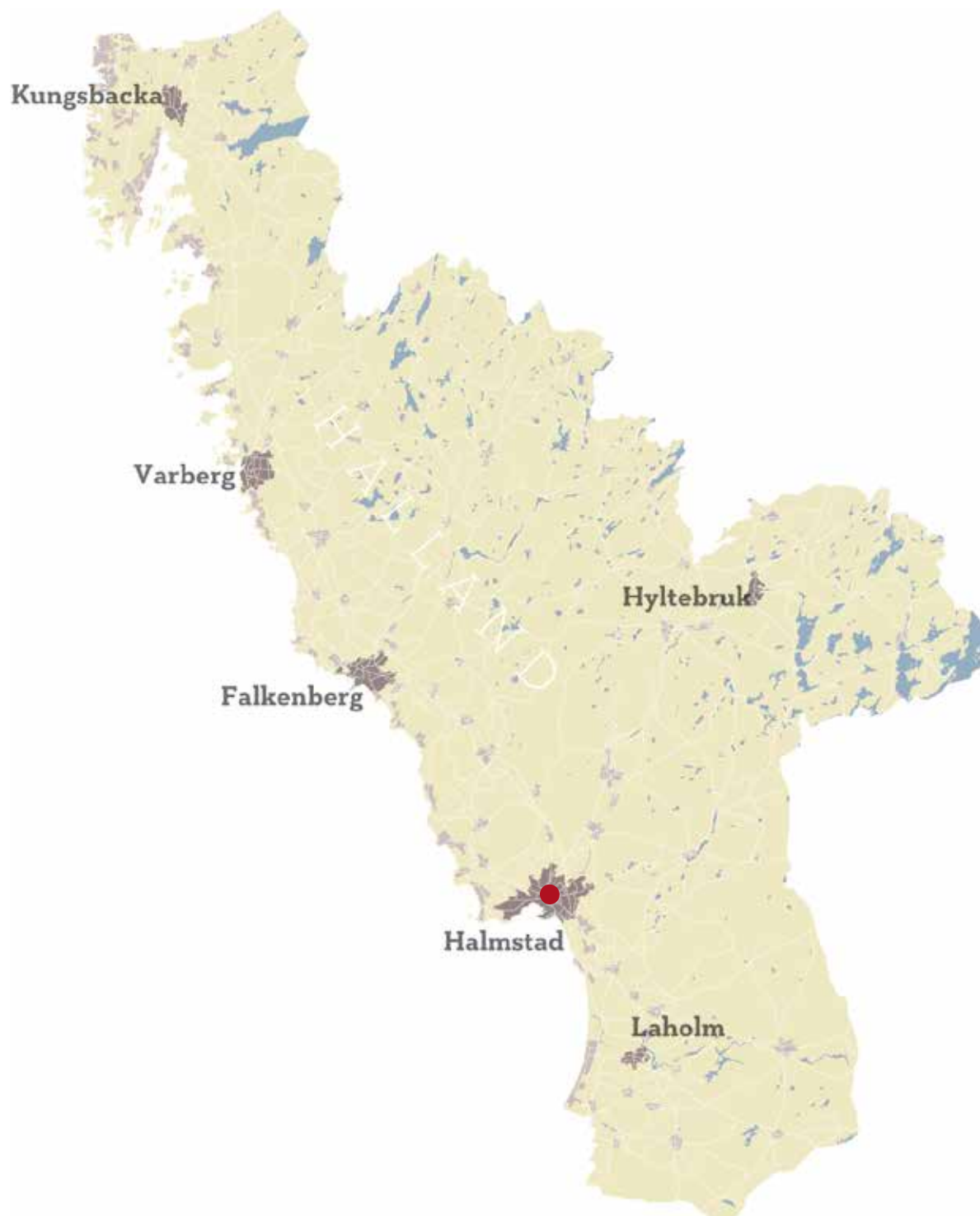
Gillestugan 1, Halmstads kommun

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2021:9

STIFTELSEN HALLANDS LÄNSMUSEER

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland
Uppdragsverksamheten, Halmstad 2021
Antikvarisk förundersökning år 2021
Bild framsida: Hotell Mårtensson, mars 2021. Foto Björn Ahnlund
Grafisk form: Anders Andersson.
Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.
Ärende nr 2019-288

INNEHÅLL

Inledning	5
Uppdrag	5
Bakgrund	5
Befintligt skydd	5
Historik	6
Beskrivning	7
Läge och omgivning	7
Exteriör	7
Kulturhistoriskt värde	8
Konsekvenbeskrivning	8
Bedömning	8
Bilaga 1. Exempel på visualiseringar för ansökan	10

INLEDNING

Uppdrag

Kulturmiljö Halland har av fastighetsägaren Midstar, genom Caterva AB, fått i uppdrag att utföra en antikvarisk förundersökning inför bygglovsansökan, avseende förslag på skyltning, fasadbelysning och väggmålning på fastigheten Gillestugan 1, Halmstad.

Undersökningen har genomförts av bebyggelseantikvarie Björn Ahnlund.

Bakgrund

Kvarteret Gillestugan utgörs av en fastighet, Gillestugan 1. Sedan 1858 har den dominerats av Mårtenssons hotellverksamhet vilken idag omfattar kvarterets samtliga byggnader.

Sedan våren 2020 har en större yttre och inre renovering pågått, vilken beräknas avslutas under första halvåret 2021.

Befintligt skydd

I den länstäckande bebyggelseinventeringen har fem av byggnaderna i kvarteret bedömts som särskilt kulturhistoriskt värdefulla, varav fyra såsom klass B (Klass B: Objektsvärde. Regionalt intresse. Omistlig) och en, hörnhuset vid Norre Katts gränd/Hamn-gatan, såsom klass C (Klass C: Miljövärde. Lokalt intresse).

Då byggnaderna har höga kulturhistoriska värden omfattas de av plan- och bygglagens generella krav på varsamhet samt förbud för förvanskning (kap 8 §§13, 17).

För Kv Gillestugan gäller detaljplan fastslagen 1987. Den gamla huvudbyggnaden mot Storgatan har beteckningen q, "Särskild miljöhänsyn".

Halmstads stadskärna är av riksintresse för kulturmiljövården (Område KN 35).

Kvarteret Gillestugan och fastigheten Gillestugan 1 med de aktuella byggnadsdelarna inringade. Halmstads kommun.

HISTORIK

Kvarteret Gillestugan har sedan slutet av 1700-talet bestått av en enda stor tomt med samma utbredning som idag. Fastigheten har haft varierande användningar. Under 1600- och 1700-talet inrymde den bl. a. köpmansgård, högreståndsbostad och postkontor. Under en period i mitten av 1700-talet fanns en textilfabrik på tomten. Från andra halvan av 1700-talet och in på 1800-talet fanns här en handelsgård.

År 1837 brann den gamla huvudbyggnaden i korsvirke ner. En ny byggnad uppfördes 1841-42 i två våningar samt delvis inredd vindsvåning. Då var mansardtaget klätt med tegel. År 1858 köptes fastigheten av källarmästare Fredrik Mårtenson från Ljungby. Han startade här den gästgiveri- och hotellrörelse som fortfarande karaktäriserar kvarteret.

Runt 1870 byggdes hotellbyggnaden på med tredje hel våning och fick sitt nuvarande huvudsakliga utseende. Ursprungligen fanns ej någon entré mot Storgatan. Denna låg istället mot gården, via en portgång

i teaterbyggnaden. I slutet av seklet flyttades huvudentrén till nuvarande läge och runt 1920 fick den sitt nuvarande utseende i klassicistisk stil med fronton.

1865 byggdes huvudbyggnaden till norrut med en stor festivitetsal, vilken under lång tid var Halmstads enda teaterlokal. På 1930-talet byggdes den om till biograf varvid de flesta fönster sattes igen. Åren 1937-39 byggdes en ny hotellbyggnad i hörnet vid Norre Katts gränd och Hamngatan. Nu fick kvarteret i stort sett det utseende det har idag.

Fasaderna mot Storgatan har förändrats flera gånger under andra halvan av 1900-talet. Runt 1960 togs nuvarande fönsteröppningar upp i bottenvåningen. På 1970-talet byggdes biografen om till hotell varvid huvudentrén flyttades hit och fasaden åter försågs med fönster. På 1990-talet tillkom de nuvarande alu-/glaspartierna i bottenvåningen.

Gatubild från Storgatan vid Norre port i början av 1900-talet. Foto Hallands konstmuseum.

BESKRIVNING

Läge och omgivning

Kvarteret Gillestugan ligger i norra änden av stadskärnan, strax intill den gamla stadsmuren och de viktiga landmärkena Norre port och högverket Norre Katt, varifrån man har en god överblick över kvarterets norra del. Mellan kvarteret och muren ligger den smala Norre Katts gränd, tidigare kallad Tivoligränd. Kvarteret avgränsas i övrigt av Storgatan i väster, Hamngatan och Nissan i öster samt av Orups gränd i söder.

Den närmaste bebyggelsen utgörs av ett putsat funkishus i fyra våningar i kv. Vattenporten och småskalig 1800-talsbebyggelse i kvarteret Tyghusets på västra sidan Storgatan. Framför hotellet ligger den öppna platsen Norre torg med bl.a en fontän.

Exteriör

Hotellets huvudbyggnad har en ljusputsad fasad, med klassicistiska fasadelement i form av hörnkedjor, pilastrar, profilerad taklist med tandsnitt samt ett entréparti krönt av en fronton. Mellanvåningens fönster har raka kornischer. Övervåningens fönsteröppningar är svagt välvda. Taket är ett mansardtak, valmat åt söder och klätt med bandfalsad grönlackerad plåt.

Den norra byggnadens fasad mot Storgatan har en rusticerad bottenvåning och en profilerad taklist men är i övrigt slätputsad utan utsmyckning. Fönstren har korspostindelning, av samma typ som i huvudbyggnaden. Taket är ett flackt sadeltak täckt med plåt likt huvudbyggnaden.

Hotellbyggnaden vid Hamngatan är ett tegelhus i fyra våningar med en putsad brandgavel exponerad mot söder och den intilliggande "Gula villan".

Hotell Mårtensson. Vy från sydväst efter fasadrenovering, mars 2021.

KULTURHISTORISKT VÄRDE

Kvarteret Gillestugan 1 och Hotell Mårtensson har sammantaget ett högt kulturhistoriskt värde. Bebyggelsen har genom sin funktion, främst som hotell och nöjescentrum i Halmstad de senaste 150 åren, ett stort samhällshistoriskt värde liksom ett kontinuitetsvärde. Till detta kan även läggas Mårtenssons identitetsvärde för staden, såsom en viktig mötesplats för Halmstadsborna.

Huvudbyggnaden är med sin klassicistiska fasadarkitektur ett mycket framträdande inslag mot Storgatan och har även ett arkitekturhistoriskt intresse.

Kvarterets läge i stadskärnan, intill såväl Storgatan, Norre port som Hamngatan och Nissan, innebär att bebyggelsen är väl exponerad och därmed har ett högt miljöskapande värde.

KONSEKVENSBESKRIVNING

Föreslagna åtgärder

Ett skyltprogram för har tagits fram av Elektro-Vacuum AS och Ledel elkonsult och avser skyltning, fasadbelysning, armaturer och markiser m.m. mot Storgatan samt därtill en väggmålning vid Hamngatan.

Underlaget, som följande bedömning utgår från, består av ett antal visualiseringar i form av foton med kortfattade produktbeskrivningar.

Bedömning

Fasadskylt :

"HOTELL MÅRTENSSON, ANNO 1858". Bra att skylten är genombruten så att fasaden syns. Komposition och text är väl avvägd. Den nya föreslagna placeringen är bättre än tidigare förslag. Bakgrundsbelysningen är lagom diskret.

Vy från Norre torg.

Markiser och uteservering:

Markiser bör vara enfärgade, förslagsvis såsom fönster- eller fasadkulören. Markiser på båda sidor om entrén kan ge ett alltför dominerande intryck. Stake-
tet/avskärmningen till vänster om entrén bryter sik-
ten mot entrépartiet och bör därför undvikas.

Två flaggstänger med flaggor över entrén:

Flaggstängerna med flaggor riskerar att dölja och
inverka negativt på fasadarkitekturen. Placeringen
och storleken gör att entréportiken upplevs som liten.
En av stängerna skulle eventuellt kunna placeras
under den föreslagna fasadskylten (A).

Textskyltar till entré, restaurang samt mot Hamngatan:

"BAR", "FRITZ", "BISTRO". "HOTELL".
Placering och texttyp bedöms fungera bra med
arkitekturen.

Fasadbelysning:

Fasadbelysningen är svårbedömd. Generellt förör-
das nedtonad, varm belysning. Starkt skuggverkande
belysning bör undvikas. Ljusstyrka, ljusfärg och rikt-
ning bör därför vara justerbar. Ljuskällorna ska vara
så diskreta och osynliga som möjligt. De bör ha
samma kulör som bakomliggande fasadparti.

Väggarmatur:

Föreslagen 6-kantig lykta (L4) vid entrén håller god
nivå. Flera liknande alternativ av samma tillverkare
kan även fungera. Föreslagen klotlampa passar bra på
hörnet.

Väggmålning:

Vi bedömer att en väggmålning, ur antikvarisk syn-
punkt, bör vara möjlig på föreslagen plats. Vad gäller
motivet har vi inga synpunkter.

Vy från Norre port.

Skyltprogrammet är framtaget av Elektro Vacuum AS, Oslo.

Fasadbelysningsförslaget har tagits fram av Ledel elkonsult.

Föreslagen väggmålning på brandgaveln på byggnaden vid Hamngatan.

KULTURMILJÖ
HALLAND

Postadress: Tollsgatan 7 | 302 32 Halmstad | Tel: 035-19 26 00

E-post: kansli@kulturmiljohalland.se | Hemsida: www.kulturmiljohalland.se